ISSN:3030-332X
Impact factor: 9,493
International journal of scientific researchers

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MINTAQA SANOAT KORXONALARI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEXANIZMI

Toxirova Nigora Zokirjon qizi
Qarshi Davlat Universiteti
Iqtisodiyot kafedrasi o‘qituvchisi
nigora.takhirova@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.22608510

Annotatsiya: Maqolada Qashqadaryo viloyati sanoat korxonalarining raqamli transformatsiya sharoitidagi samaradorligini baholash uchun statistik indikatorlar tizimi taklif etiladi. Tahlil rasmiy statistik ma’lumotlar asosida ishlab chiqarish hajmi, axborot va aloqa xizmatlari hamda kichik biznesning iqtisodiyotdagi o‘rni dinamikasini qamrab oladi. Natijada raqamlashtirishni samaradorlik bilan bog‘lash uchun ko‘p mezonli baholash yondashuvi asoslanadi.
Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, sanoat, samaradorlik, Qashqadaryo, axborot va aloqa xizmatlari, integral baholash.

KIRISH

Raqamli transformatsiya sanoat korxonalarining ishlab chiqarish, boshqaruv va bozor jarayonlarini qayta tashkil etuvchi omilga aylanmoqda. O‘zbekistonning “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi raqamli infratuzilma va xizmatlarni rivojlantirishni davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilagan. Hududlar kesimida esa raqamlashtirishning iqtisodiy natijalarga ta’sirini muntazam o‘lchash masalasi dolzarb bo‘lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda 2016–2024-yillar uchun Qashqadaryo viloyatida sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi, 2020–2025-yillar uchun axborot va aloqa xizmatlari hajmi hamda 2021–2025-yillar uchun kichik biznesning YAIMdagi ulushi qo‘llanildi. Dinamik qatorlar, o‘sish sur’atlari, indekslash va ko‘p mezonli baholash yondashuvlaridan foydalanildi.

TADQIQOT NATIJALARI

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Axborot va aloqa xizmatlari, mlrd so‘m	510,2	574,6	703,1	902,0	1083,5	1364,9	1802,7
Sanoat mahsuloti, mlrd so‘m	20 360,1	14 612,3	18 771,9	22 624,4	28 767,7	39 116,8	—
Kichik biznesning YAIMdagi ulushi, %	73,4	74,1	71,7	69,9	69,8	70,6	69,2

Qashqadaryoda axborot va aloqa xizmatlari hajmi 2020-yildagi 574,6 mlrd so‘mdan 2025-yilda 1 802,7 mlrd so‘mga yetgan, ya’ni qariyb 3,1 baravar oshgan. Sanoat mahsuloti hajmi esa 2020-yildagi pasayishdan so‘ng 2024-yilda 39 116,8 mlrd so‘mga yetib, 2020-yilga nisbatan qariyb 2,7 baravar yuqori bo‘lgan.

MUHOKAMA

Natijalar raqamli infratuzilma va iqtisodiy faollik parallel ravishda kengayayotganini ko‘rsatadi. Biroq vaqt qatori asosidagi o‘sishning o‘zi raqamlashtirish sanoat ishlab chiqarishining yagona sababi ekanini isbotlamaydi. Shu sababli korxona darajasida raqamli texnologiyalar xarajatlari, mehnat

unumdorligi, ishlab chiqarishdagi yo‘qotishlar va rentabellikni birlashtirgan integral indeksdan foydalanish maqsadga muvofiq.

XULOSA

Qashqadaryo viloyatida axborot va aloqa xizmatlarining tez kengayishi hududiy raqamli iqtisodiyotning muhim indikatoridir. Samaradorlikni baholash mexanizmi raqamlashtirish darajasi, moliyaviy natija, mehnat unumdorligi va innovatsion faollikni birgalikda hisobga olishi kerak.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Vial, G. (2019). Understanding digital transformation: A review and a research agenda. Journal of Strategic Information Systems, 28(2), 118–144.
2. World Bank (2016). World Development Report 2016: Digital Dividends.
3. OECD (2020). OECD Digital Economy Outlook 2020.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6079-son Farmoni, 05.10.2020.
5. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. SIAT rasmiy statistik ma’lumotlar bazasi, 2026-yil yangilanishlari.